

Pedagogika daltońska w polskich przedszkolach

JOANNA KURAK, KATARZYNA DRYJAS

Do niedawna pojęcie „edukacja według planu daltońskiego” łączyło się wyłącznie z Helen Parkhurst, jej koncepcją pracy oraz działalnością na początku XX wieku.

W polskiej literaturze wzmianki dotyczące tej metody pracy pochodziły również z początku XX wieku. W 2007 roku Polski Komitet Światowej Organizacji Wychowania Przedszkolnego OMEP podjął współpracę z holenderską fundacją Dalton International, która jest światowym centrum popularyzowania tej koncepcji pedagogicznej.

W naszym kraju znalazła się grupa entuzjastów, którzy – zafascynowani prostotą i skutecznością tej metody pracy z dziećmi – postanowili wprowadzić ją do naszych placówek oświatowych.

Przygotowania do pracy dydaktyczno-wychowawczej według planu daltońskiego trwały blisko 3 lata. Inicjatorem współpracy oraz wdrażania nowych metod była Anna Wróbel, dyrektor Przedszkola nr 31 w Warszawie, jednocześnie Prezes Polskiego Komitetu Światowej Organizacji Wychowania Przedszkolnego. Drugim przedszkolem, które włączyło się w tę inicjatywę, jest Przedszkole Publiczne nr 16 z Ostrowca Świętokrzyskiego oraz jego dyrektor – Katarzyna Dryjas.

Obie panie przez ostatnie lata aktywnie współpracowały z Fundacją Dalton International, uczestniczyły w europejskich seminariach i konferencjach organizowanych przez Fundację. Miały również okazję zapoznać się z pracą w szkołach daltońskich podczas wizyt studyjnych w Holandii i Republice Czeskiej. Swoją wiedzę i doświadczeniem dzieliły się z nauczy-

cielkami zainteresowanymi pedagogiką daltońską. Nauczycielki brały udział w konferencjach na temat planu daltońskiego i jego zastosowania we wczesnej edukacji, zapoznawały się z materiałami zamieszczanymi w czasopismach pedagogicznych, oglądały zdjęcia i prezentacje.

Przedszkola aktywnie zaangażowały się we współpracę z Dalton International. W maju 2010 roku otrzymały nominację na członka tej organizacji. Współpraca ta zaowocowała m.in. udziałem w projekcie Webcamclass,

w ramach którego współdziałamy z partnerskimi placówkami z Holandii i Republiki Czeskiej. Partnerem Przedszkola nr 31 w Warszawie jest szkoła daltońska Hendrik-Ido-Ambacht z Holandii, zaś partnerami Przedszkola nr 16 w Ostrowcu – Delftse Dalton School z Holandii oraz Materska Skola Neklez z Republiki Czeskiej. Współpracujemy w zakresie edukacji międzykulturowej, ale także wymieniamy doświadczenia dotyczące koncepcji daltońskiej.

Koncepcja daltońska jest pionierskim działaniem na terenie Polski, dlatego cieszy nas każda możliwość poszerzania i pogłębiania wiedzy w tym zakresie. Bardzo zainspirowała nas informacja o planowanej w naszych przedszkolach wizycie autorów pierwszej publikacji na temat planu daltońskiego w języku polskim *Pedagogika planu daltońskiego* – panów Roela Rohner i Hansa Wenke¹.

W kwietniu 2011 roku odbyły się w naszych przedszkolach spotkania z przedstawicielami Dalton International z Holandii. Ponieważ już od kilku miesięcy podejmowałyśmy próby wprowadzania elementów edukacji daltońskiej, wizyta przedstawicieli Dalton International miała charakter audytu. Goście zwiedzali każdą z sal przedszkolnych, z zainteresowaniem przyglądali się barwnym, samodzielnie wykonanym tablicom zadań, indywidualnym kartom zadań, tablicom porządkowych, tablicom obecności, kalendarzom urodzin oraz kolorowym daltońskim zegarom wiszącym w każdej z sal. Zachwyliła ich pomysłowość, prostota oraz profesjonalizm wykonania wszystkich „pomocy” służących wizualizacji istotnych elementów procesu pracy dydaktyczno-wychowawczej. Nauczycielki zadawały wiele pytań. Uzyskałyśmy na nie wyczerpujące odpowiedzi oraz wiele rad i wskazówek, które na pewno ułatwią nam dalszą pracę.

Wizytę konsultantów w Przedszkolu nr 31 w Warszawie uświetnił występ dzieci z grupy starszaków ze spektaklem teatralnym, który dostarczył wszystkim wielu wzruszeń. Pano-

wie przygotowali dla przedszkolaków niespodziankę w postaci krótkiej prezentacji multimedialnej o Holandii.

W Przedszkolu nr 16 w Ostrowcu Świętokrzyskim obchodziliśmy dzień holenderski w ramach programu edukacyjnego „Przedszkolaki w Unii Europejskiej”, którego najmiłszym i najciekawszym momentem byli sami mieszkańcy Holandii opowiadający o własnym kraju przedszkolakom.

Wizyta Hansa Wenke – specjalisty edukacji daltońskiej oraz Roela Rohner – prezydenta Dalton International pozwoliła nam poznać lepiej koncepcję edukacji daltońskiej, nie tylko w teorii, ale i w praktyce. Spotkania zakończyły się oficjalnym wręczeniem Certyfikatów Szkoły Daltońskiej „INTERNATIONAL DALTON SCHOOL”. Jesteśmy pierwszymi placówkami w Polsce, którym taki certyfikat został wręczony. W kolejnych dniach pobytu przedstawiciele Dalton International w Polsce wręczyli jeszcze jeden certyfikat – dla Szkoły Podstawowej Abis w Łodzi „Szkoła dla dziecka”.

Nasze doświadczenia z edukatorami planu daltońskiego nie zakończyły się na audycie poszczególnych placówek. Odbyło się też wspólne spotkanie nauczycieli z obu przedszkoli, tj. Przedszkola nr 31 i Przedszkola nr 16, które miało miejsce w Ostrowcu Świętokrzyskim. Placówka jest niezwykle kolorowa, pełna przepięknych dekoracji.

Daltońskie środki dydaktyczne znajdują się w każdej z sal. Tablice zadań, a zwłaszcza karty pracy są różnorodne, dostosowane do wieku i możliwości dzieci. Każdą salę zdobią daltońskie zegary. Koleżanki stosują w pracy kolory dnia, przestrzegają rytmu dnia, korzystają z tablicy zadań porządkowych, tablic obecności, kalendarza urodzin. Wszyscy zwróciliśmy uwagę na doskonale przygotowane miejsca do pracy dzieci, kąciki zainteresowań oraz bogate kąciki badawcze. Podobnie, jak podczas wizyty w Warszawie, goście z Holandii w skupieniu słuchali prezentacji nauczycielek i oglądali sale zajęć. Odpowiadali

¹ Poprzednie polskie wydanie książki na ten temat zostało opublikowane we Lwowie w 1928 r. *Wysztalcenie wg planu daltońskiego*, a jego autorką była Helen Parkhurst – twórczyni systemu daltońskiego.

wyczerpująco na każde pytanie, służyli swoją wiedzą i doświadczeniem. Specjalnie dla nas przygotowali multimedialną prezentację na temat swojej pracy i zainteresowań.

Spotkanie miało także charakter warsztatowy. Zajęcia prowadzili Roel Rohner i Hans Wenke. Dało ono możliwość odniesienia się do wdrożonych już działań, a także wymiany doświadczeń pomiędzy nauczycielami z dwóch polskich przedszkoli. Mogłyśmy zobaczyć i przedyskutować funkcjonowanie planu daltońskiego w naszych polskich realiach edukacyjnych. Zaplanowaliśmy także współpracę na przyszłość.

Wdrażając od kilku miesięcy nowe metody w grupach dzieci 4–6-letnich obserwowaliśmy bacznie naszych wychowanków. Jak się zachowują, czego się uczą, jak patrzą na to rodzice. Nauczycielki same były zaskoczone zachowaniem dzieci. Naszym zdaniem stają się one bardziej samodzielne. Powierzenie im odpowiedzialności za wykonanie zadań skutkuje samodyscypliną. Nauka kooperacji owocuje rozwijaniem się u dzieci poczucia odpowiedzialności, nie tylko za siebie, ale także za zespół.

Dzieci stają się bardziej opiekuńcze w stosunku do swoich kolegów i, jeśli widzą taką potrzebę, chętnie służą innym swoją pomocą. Rodzice zauważyli u nich większą inicjatywę i aktywność. Dzieci wzbudziły zainteresowanie rodziców swoją pracą i obowiązkami w przed-

szkolu. Chętnie opowiadają o tym, co już zrobiły w danym tygodniu, a co jeszcze powinny wykonać. Wizualizacja instrukcji daje im poczucie wiedzy na temat tego, co robią. Dzieci są świadome procesu edukacyjnego, do którego podchodzą bardziej entuzjastycznie i odpowiedzialnie.

Staramy się popularyzować edukację daltońską w naszym kraju. Roel Rohner i Hans Wenke gościli w wielu miejscach w Polsce. Wykłady prowadzone były w Warszawie, Krakowie, Częstochowie, Ostrowcu Świętokrzyskim, odwiedzili także Łódź. Konferencje, które cieszyły się dużym zainteresowaniem, zgromadziły pracowników wyższych uczelni, dyrektorów szkół i przedszkoli, nauczycieli, studentów, a także władze miejskie i pracowników kuratoriów oświaty.

W kwietniu 2011 miało swoją inaugurację Polskie Stowarzyszenie Dalton, które będzie zajmowało się rozwojem i popularyzacją edukacji daltońskiej w Polsce. Organizacja będzie zrzeszała osoby zainteresowane tą koncepcją edukacyjną oraz placówki wdrażające plan daltoński w swojej pracy. W ramach Stowarzyszenia pracować będą konsultanci nominowani przez Dalton International, uprawnieni do prowadzenia szkoleń w zakresie planu daltońskiego. Stowarzyszenie ma swoją siedzibę w Przedszkolu nr 16 w Ostrowcu Świętokrzyskim².

Certyfikaty, które otrzymały nasze przedszkola, to duże wyróżnienie, a dla nas, nauczycieli, potwierdzenie, że działania zmierzają w dobrym kierunku. Mamy nadzieję, że entuzjazmu nam nie zabraknie i przy dobrej współpracy z Dalton International, ta cenna koncepcja edukacyjna zostanie upowszechniona także w Polsce.

Joanna Kurak

Przedszkole nr 31 im. Z. Witwickiego
w Warszawie

Katarzyna Dryjas

Przedszkole Publiczne nr 16
w Ostrowcu Świętokrzyskim

² Polskie Stowarzyszenie Dalton: www.daltoninternational.org